

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Oppimisen ja hyvinvoinnin perusta: Turvallisempi tila ja psykologinen turvallisuus

Etnologin ja psykologin tulokulmat opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen

Pilvi Hämeenaho & Miia Sainio

Suvaitseva ilmapiiri muodostaa turvallisemman tilan

- Opetuksessa ja oppimisympäristöissä turvallisempi tila tarkoittaa ensisijaisesti ilmapiiriä
 - Opetustilanteet rakennetaan siten, että jokaisen oppilaan on helppo osallistua ja tulla mukaan keskusteluun, saada onnistumisen kokemuksia, tulla kuulluksi, käyttää valtaa ja kokea ryhmään kuulumista ilman että joutuu epämukavan erityishuomion kohteeksi. (*Kansalaisfoorumi 2020*).
- ”Toisten kuunteleminen, huomaavaisuus ja luottamus ohjaavat toimintaa. Palaute on aina rakentavaa, eikä syrjivää tai sortavaa kielenkäyttöä sallita. Oppiva ryhmä kantaa vastuuta omasta toiminnastaan, ja myös hankalista tilanteista selvittää yhdessä, kaikki osallistujat huomioiden ja heitä kunnioittaen.” (*Saresma & Rossi 2022*)

Oppiminen edellyttää avoimuutta sekä oikeutta esittää mielipiteitä ja kysymyksiä

- Turvallisempi tila korostaa sananvapautta ja oikeutta ilmaista itseään ja esittää mielipiteitä.
- Joskus turvallista tilaa yritetään kaventaa vain jonkun tai joidenkin näkemysten suojaksi. Turvallinen tila ei kuitenkaan toteudu, jos kaikkien oikeutta osallisuuteen ei tunnusteta.
- Oikeus turvallisempaan tilaan on kaikilla – samoin myös vastuu sen luomisesta ja ylläpitämisestä.

Turvallisempi tila on toimintaa ja vastuun kantamista

- Turvallinen tila ei synny päätöksillä, vaan sitä rakennetaan ja ylläpidetään
 - Näkyy myös siinä, että emme voi luvata turvallista tilaa, mutta voimme aktiivisesti pyrkiä sen luomiseen ja ylläpitämiseen. Siksi puhumme *turvallisemmasta* tilasta.
 - Eri organisaatiot ja yhteisöt voivat sopia omat turvallisemman tilan periaatteet ja tavat puuttua mahdolliseen häirintään.
- Turvallisemman tilan periaatteet perustuvat myös yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevalle lainsäädännölle

Tässä Suomen
YK-liiton
turvallisemman
tilan periaatteet,
katso:

[https://www.yklii
tto.fi/turvallinen-
tila](https://www.yklii
tto.fi/turvallinen-
tila)

- Kunnioita toisen henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa. Kunnioita itsemääräämisoikeutta. Älä koske toista kysymättä lupaa. Muista, ettet voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Pyydä tilaa myös itsellesi tarvittaessa.
- Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi. Pitäydy ulkonäön arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.
- Älä tee oletuksia ulkonäköön tai toimintaan perustuen. Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä
- Anna tilaa. Pyri huolehtimaan siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä ja anna puheenvuoro. Kunnioita myös toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.
- Kuuntele ja opi. Ota vastaan uudet aiheet, henkilöt ja näkökulmat ennakkoluulottomasti. Suhtaudu jokaiseen vastaantulevaan asiaan ja tilanteeseen mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.
- Pyydä anteeksi, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita.

“

Tutkijat löysivät, että se millä todella on merkitystä ei riippunut niinkään siitä, kuka oli tiimissä, vaan siitä miten tiimi työskenteli yhdessä.

”

The Traits of a Successful Team – According to Google: Project Aristotle

<https://rework.withgoogle.com/print/guides/5721312655835136/>

Tärkein tehokkaan tiimin ominaisuudeksi tunnistettiin
psykologinen turvallisuus

Psykologinen turvallisuus

- Jaettu uskomus siitä, että ryhmässä voi esittää ideoita, kysymyksiä ja huolia sekä tehdä virheitä ilman pelkoa rangaistuksesta, nöyryytyksestä tai vähättelystä (Amy Edmondson)
- Psykologisesti turvallisessa ryhmässä opiskelija uskaltaa
 - ...kysyä ja vastata kysymyksiin
 - ...ilmaista, että ei ymmärrä tai osaa
 - ...pitää puheenvuoroja ja esityksiä, vaikka on epävarma tai jännittää
 - ...esittää epävarmoja ja keskeneräisiä ideoita
 - ...epäonnistua ja silti yrittää uudelleen

Tehokas ryhmä

Osallisuus, jakaminen ja yhdessä tekeminen

Avoin ja hyväksyvä ilmapiiri

Kunnioittava vuorovaikutus

Kuuntelu

Luovuus ja oppiminen

Uusien asioiden kokeileminen

Mokat osa oppimista

Lupa olla epävarma ja erehtyä

*Turvallinen
ryhmä*

Turvallisuus mahdollistaa oppimiseen ja luovaan tekemiseen heittäytymiseen

~~Suorittaminen, kilpailu~~

Uteliaisuus, yhdessä tekeminen, leikkimielisyys

Luovuus, hyvinvointi ja oppiminen

- Käytä aikaa ryhmäyttämiseen ja kunnioittavan vuorovaikutusilmapiirin luomiseen
- Luo ryhmän kanssa yhteiset säännöt ja rakentavat tavat muistuttaa niistä
- Huomioi myönteisesti yhteistyö ja rakentavat keskustelut, jossa erilaiset äänet tulevat kuulluksi
- Palkitse yrittämisestä jopa enemmän kuin onnistumisesta
- Korosta epäonnistumisten ja virheiden merkitystä oppimisprosessissa
- Harjoittele epäonnistumisia esimerkiksi soveltavien improvisaatioharjoitteiden keinoin

Turvallisen ryhmän ominaisuudet ja miten saamme sen aikaan?

Opiskelijat pohtivat ensin pienryhmissä, jonka jälkeen kootaan yhteisesti

- Minkälaisessa ryhmässä on helppo ja mahdollista
 - ...kysyä ja vastata kysymyksiin
 - ...ilmaista, että ei ymmärrä tai osaa
 - ...pitää puheenvuoroja ja esityksiä, vaikka on epävarma tai jännittää
 - ...esittää epävarmoja ja keskeneräisiä ideoita
 - ...epäonnistua ja silti yrittää uudelleen
- Miten varmistamme, että tämä ryhmä on kaikille turvallinen?
- Miten muistutamme toisiamme kunnioittavasti, jos havaitsemme turvattomuutta aiheuttavia asioita?

Helppoja soveltavia improvisaatioharjoituksia

- 1 - 2 - 3

- Sopii yhteistyöhön virittäytymiseen, yhdessä tekemisen korostamiseen suorittamisen sijaan sekä rennon ilmapiirin luomiseen

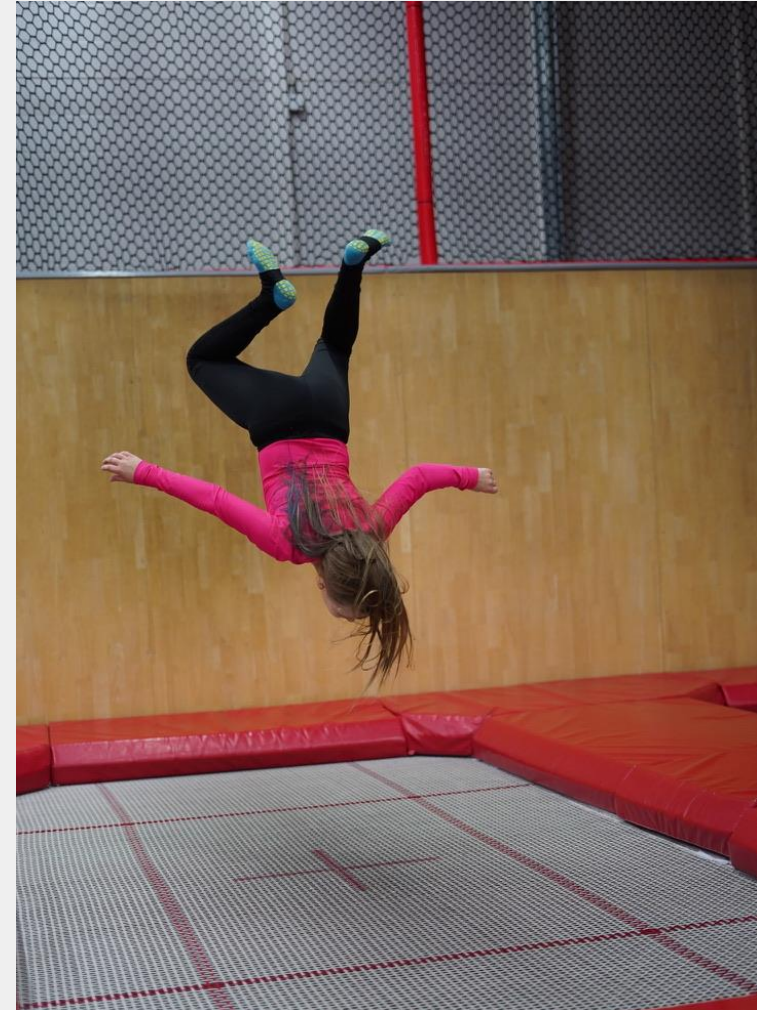

- Muodostetaan lauseita yhdessä pareittain tai koko ryhmänä: kukin sanoo vain yhden sanan kerralla
 - Sopii itsekritiikin havainnointiin, kuunteluun ja yhteisöllisyyden edistämiseen
 - Toimii eri aiheiden alustuksina tai kertauksina
 - “Määritellään yhdessä psykologinen turvallisuus”
 - “Mitä opimmekaan viime kerralla derivoinnista?”
 - “Kertokaa keskiaikaan sijoittuva tarina, jossa esiintyy kolme viime tunnilla oppimaanne asiaa”

Leikkimisen vastakohta ei ole työ vaan masennus (Robert Sapolsky)

Kokemus turvallisuudesta oppimisen ja kehittymisen trampoliinina

Lähteet:

- Edmondson, A. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative Science Quarterly*, 44(2), 350–383. <https://doi.org/10.2307/2666999>
- Frazier, M. L., Fainshmidt, S., Klinger, R. L., Pezeshkan, A., & Vracheva, V. (2017). Psychological safety: A meta-analytic review and extension. *Personnel Psychology*, 70(1), 113–165. <https://doi.org/10.1111/peps.12183>
- Kansalaisfoorumi 2020. *Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo koulutuksissa*. Materiaalipankki aktiivisten ja demokraattisten kansalaisten kouluttajille. Saatavilla: <https://peda.net/kansalaisfoorumi/kansalaistoiminta/adeka> [luettu 16.3.2023]
- Saresma, Tuija ja Leena-Maija Rossi 2022. *Turvallinen tila ansaitsee kunnianpalautuksen*. Tulva 21.11.2022. Saatavilla: <https://tulva.fi/lue/turvallinen-tila-ansaitsee-kunnianpalautuksen/> [luettu 16.3.2023]
- Suomen YK-liitto. *Turvallinen tila*. Saatavilla: <https://www.ykliitto.fi/turvallinen-tila> [luettu 16.3.2023]

Lämmin kiitos

- piia.p.sainio@jyu.fi
- pilvi.hameenaho@jyu.fi
- Verkkosivuiltamme löydät lisää tietoa Yhteistyöllä hyvinvointia koulu yhteisöön -hankkeestamme:

<https://www.jyu.fi/edpsy/fi/tutkimus/hankkeet-projects/yhteistyolla-hyvinvointia-koulu yhteisoon>